

Geschiedeniswerkplaats 2e editie 3 havo**Hoofdstuk 1 De Eerste Wereldoorlog****Introductie-opdrachten****1 Voorkennis**

Bijvoorbeeld: De moord op Willem van Oranje (in opdracht van Filips II)

2 Oriëntatie op de tijd

1 De Eerste Wereldoorlog duurde van 1914 tot 1918

2 De Vrede van Versailles werd gesloten in 1919

3 Oriëntatie op het gebied

a Noorwegen, Zweden, Nederland, Zwitserland, Spanje

b Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Osmaanse rijk

c Frankrijk, Groot-Brittannië, Rusland

4 De moord in Sarajevo

a de Oostenrijkse kroonprins Frans Ferdinand en zijn vrouw Sophie

b Gavrilo Princip

c *Bijvoorbeeld:* De auto was open.

d de terreurbeweging De Zwarte Hand, met steun van Servië

e *Bijvoorbeeld:* Door de moord verklaarde Oostenrijk Servië de oorlog, waardoor grote Europese landen elkaar de oorlog verklaarden.

5 Toen en nu

Bijvoorbeeld: De moord op Pim Fortuyn.

6 Online

Bekijk theorie en bronnen

1.1 De moderne beleving van tijd**1 Voorkennis**

Bijvoorbeeld: Met de Spelen werd de god Zeus vereerd.

2 Sport en samenleving

a *Bijvoorbeeld:* Door de industriële revolutie waren er treinen en stoomschepen waarmee veelal mensen naar Athene konden reizen.

b 1 Feit A is een oorzaak / gevolg van feit B.

2 Feit E is een oorzaak / gevolg van feit B.

3 Feit C is een oorzaak van feit E

4 Feit E is een gevolg van feiten B en D

c *Bijvoorbeeld:* Sport zou het leger sterk maken.

.

3 Spiridon Louis

a *Bijvoorbeeld:* Omdat het te maken had met de Griekse overwinning op de Perzen.

b *Bijvoorbeeld:* Hij won in eigen land de voor Grieken zo belangrijke race uit Marathon.

4 Het mooie tijdperk

- a** *Bijvoorbeeld:* Er was behoefte aan door de toename van het internationale treinverkeer.
- b** De invoering van Midden-Europese tijd in Nederland was een gevolg op *korte / langere* termijn van de Nederlandse capitulatie aan Duitsland op 15 mei 1940.
- c** *Bijvoorbeeld:* nieuwigheden, zoals telefoon en elektrisch licht, en betere arbeidsomstandigheden van arbeiders

5 Tijdsindelingen
a

Perioden	Pictogrammen	Tijdvakken	Jaartallen	Afbeeldingnummers	Kenmerkend aspect letters	Soorten samenlevingen
<u>Prehistorie</u>	[picto 1 pot]	Tijd van <u>1 jagers en boeren</u>	<u>tot 3000 v.C.</u>	<u>7a</u>	<u>B, L, M</u>	<u>JV</u> <u>LS</u>
<u>Oudheid</u>	[picto 2 tempel]	Tijd van <u>Grieken en Romeinen</u>	<u>3000 v.C.</u> <u>- 500</u>	<u>7b</u>	<u>A, G, J</u>	<u>LSS</u>
<u>Middeleeuwen</u>	[picto 3 ridder]	Tijd van <u>monniken en ridders</u>	<u>500 -</u> <u>1000</u>	<u>7c</u>	<u>F, H, K,</u> <u>N</u>	<u>LS</u>
	[picto 4 poort]	Tijd van <u>steden en staten</u>	<u>1000 -</u> <u>1500</u>	<u>7d</u>	<u>C, D, E,</u> <u>I</u>	<u>LSS</u>

b

Perioden	Pictogrammen	Tijdvakken	Jaartallen	Afbeeldingnummers	Kenmerkend aspect letters	Soorten samenlevingen
<u>Vroeg-modern e tijd</u>	[picto 5 schip]	Tijd van <u>ontdekkers en hervormers</u>	<u>1500 -</u> <u>1600</u>	<u>7e</u>	<u>C, E, G,</u> <u>O</u>	<u>LSS</u>
	[picto 6 kroon]	Tijd van <u>regenten en vorsten</u>	<u>1600 -</u> <u>1700</u>	<u>7f</u>	<u>A, F, L,</u> <u>M</u>	<u>LSS</u>
	[picto 7 valbijl]	Tijd van <u>pruiken en revoluties</u>	<u>1700 -</u> <u>1800</u>	<u>7g</u>	<u>H, K, N</u>	<u>LSS</u>

<u>Modern</u> <u>e tijd</u>	[picto 8 fabriek]	Tijd van <u>burgers en stoom</u> <u>machines</u>	<u>1800 -</u> <u>1900</u>	<u>7h</u>	<u>B, D, I, J</u>	<u>IS</u>
--------------------------------	----------------------	---	------------------------------	-----------	-------------------	-----------

c

Periode	Pictogrammen	Tijdvakken	Jaartallen	Afbeeldingnummers	Hoofdstuknummers
Moderne tijd	[picto 9 tank]	Tijd van <u>de wereldoorlogen</u>	<u>1900-</u> <u>1950</u>	<u>7i</u>	<u>1-3</u>
	[picto 10 tv]	Tijd van <u>televisie en</u> <u>computer</u>	<u>1950 tot</u> <u>nu</u>	<u>7j</u>	<u>4-6</u>

6 Zomertijd

- a Met zomertijd maakten mensen 's morgens het mooiste deel van de dag mee en 's avonds was het langer licht.
- b *Bijvoorbeeld:* Door de zomertijd was het 's avonds langer licht. (Zuinig zijn met energie was toen belangrijk.)
- c *Bijvoorbeeld:* Om verwarring te voorkomen bij internationale contacten zoals luchtverkeer.
- d *Bijvoorbeeld:* Ze woonden op het platteland en wilden geen verstoring van het leven volgens het ritme van de natuur, waaraan ze gewend waren.
- e *Bijvoorbeeld:* Ik vind het goed want ik vind het fijn dat het 's avonds langer licht is.
- f *Bijvoorbeeld:* Ik woon in de stad en ik ben gewend aan zomertijd. Voor mij zijn er alleen maar voordelen.

7 Online

Bekijk theorie en bronnen
Maak de oefentoets

1.2 De Grote Oorlog

1 Voorkennis

- a 1 voorliefde voor het eigen volk
2 streven naar een eigen natiestaat
- b A: O
B: G
C: O
D: G

2 Van het westelijk front geen nieuws

- a *Bijvoorbeeld:* Het was een grote oorlog, waar veel landen aan deelnamen. Het was toen niet bekend dat er later een Tweede Wereldoorlog zou komen.
- b B, C

3 Oplopende spanningen

- a** 1 Duitsland en Oostenrijk(-Hongarije) hoorden bij het blok van de centralen.
2 Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland hoorden bij het blok van de geallieerden.
- b** 1 Nationalisme kan een oorzaak van oorlog zijn want (*bijvoorbeeld*) mensen met veel liefde voor hun volk willen daarvoor graag vechten.
2 Militarisme kan een oorzaak van oorlog zijn want (*bijvoorbeeld*) als mensen het leger verheerlijken willen ze graag vechten.
- c** *Bijvoorbeeld:* Duitsland en Rusland wilden meer macht en invloed. Frankrijk wilde wraak op Duitsland en wilde Elzas-Lotharingen terug.
- d** de Franse angst voor Duitsland
- e** *Bijvoorbeeld:* De landen wilden oorlog voeren.

4 Een vreemde stemming

Bijvoorbeeld: Over nationalisme. Er staat dat 'in bijna ieder land nationale driften' smeulden en dat mensen hun best deden om een oorlog te laten ontstaan.

5 Beviende landen

- a** 1 De moord in Sarajevo vond plaats op 28 juni 1914
2 Oostenrijk verklaarde Servië de oorlog op 28 juli 1914
3 Grote landen verklaarden elkaar de oorlog vanaf 1 augustus 1914
- b** een Amerikaan in New York, 31 juli 1914
- c** *Bijvoorbeeld:* het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog
- d** *Bijvoorbeeld:* Oostenrijk had Servië de oorlog verklaard. Door de gevormde blokken zullen andere landen ook mee gaan doen (als een ketting van vriendschap).

6 Mobilisatie

- a** De moord in Sarajevo was de directe oorzaak (aanleiding) van de Eerste Wereldoorlog want (*bijvoorbeeld*) hierdoor gingen steeds meer landen elkaar de oorlog verklaren.
- b** 1 Volgens het Schlieffenplan zouden de Duitsers Frankrijk aanvallen via België.
2 Na het verslaan van Frankrijk zouden de Duitsers Rusland aanvallen.
(*bijvoorbeeld*) ze vlug wilden deelnemen aan de strijd.
- d** *Bijvoorbeeld:* Ja dat klopt. Uit de teksten op de treinen blijkt dat Duitse soldaten dachten dat ze snel in Parijs zouden zijn ('ontbijt in Parijs') en de Franse soldaten dachten dat ze Berlijn zouden bereiken ('naar Berlijn').

7 De oorlog loopt vast

C, D, E

8 Een wereldoorlog

- a** *Bijvoorbeeld:* Je moet je militaire kracht verdelen.
- b** Ook in de kolonies in Afrika en Azië en op de wereldzeeën werd gevochten.
- c** *Bijvoorbeeld:* het gebruik van machinegeweren

9 Het einde van de oorlog

- a** *Bijvoorbeeld:* Na een revolutie in Rusland sloten Rusland en Duitsland een wapenstilstand.
- b** *Bijvoorbeeld:* het gebruik van de tank, de deelname van de VS (aan geallieerde kant) en oproer in Duitsland
- c** op 11 november 1918 om 11 uur
- d** negen miljoen

10 Het thuisfront

- a** Een vrouw is van nature niet geschikt om te werken.
- b** *Bijvoorbeeld:* In de oorlog namen vrouwen arbeidsplaatsen van soldaten in, ook in beroepen die vroeger alleen door mannen werden uitgeoefend, zoals arts.

11 Duitsers en oorlog

Bijvoorbeeld: Duitsland wilde echt oorlog. In bron 4 staat dat de Duitse leiders vanaf 1912 ervan uitgingen dat er zeker een oorlog zou komen en dat ze dat ook wilden: 'En ze dachten dat een oorlog de beste manier was die macht in de wereld te krijgen die zij wensten.' Uit bron 5 blijkt dat ook volksvertegenwoordigers voor een oorlog waren: 'Na iedere oorlog wordt het beter.'

12 Online

Bekijk theorie en bronnen
Maak de oefentoets

1.3 Revolutie in Rusland

1 Voorkennis

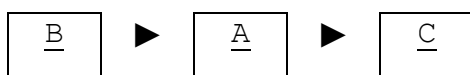
- 1 Vanaf de 19e eeuw streefden socialisten vooral naar gelijkheid / vrijheid.
- 2 Volgens Karl Marx moesten arbeiders / werkgevers met een volksvertegenwoordiging / revolutie (opstand) de macht grijpen en de productiemiddelen / vakkennis afnemen van de bourgeoisie.
- 3 In 1900 waren de meeste socialisten marxisten / sociaaldemocraten die het lot van de arbeiders wilden verbeteren met geleidelijke / snelle veranderingen.

2 Rusland onder de tsaar

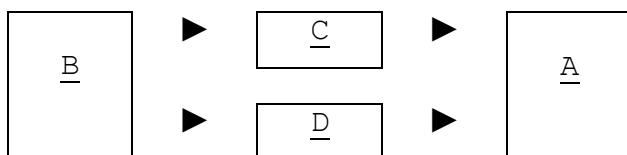
- a**
- A: S
 - B: S
 - C: Z
 - D: S
 - E: S
 - F: S
 - G: Z
 - H: Z
- b** C, D, E

3 Oorlogen en volksopstanden

a

b

4 Communisten grijpen de macht

- a** 1 direct een eind aan de oorlog maken 2 alle macht geven aan de sovjets (van arbeiders, soldaten en boeren)
- b** D, A, C, B
- c** *Bijvoorbeeld:* een opstand tegen regeringen waarbij de arbeiders de macht grijpen en de productiemiddelen afnemen van de bourgeoisie

5 Na de staatsgreep**Bron 6 Bekendmaking van 25 oktober 1917
(7 november 1917)**

De regering is afgezet. De staatsmacht is overgegaan in handen van het orgaan van de Sovjet van Arbeiders- en Soldatenafgevaardigden van Petrograd (Sint Petersburg): het Militaire Revolutionaire Comité, dat aan het hoofd staat van het Petrograadse proletariaat en garnizoen (militaire standplaats). Het doel, waarvoor het volk vecht, is: het onmiddellijk voorstellen van een democratische vrede, afschaffing van de eigendomsrechten der landheren op de grond, arbeiderscontrole over de productie, vorming van een Sovjetregering. Dit doel is nu bereikt. Lang leve de revolutie van arbeiders, soldaten en boeren!

Het Militaire Revolutionaire Comité

Naar: J. Demey e.a., Geschiedenis in documenten, Amsterdam 1971.

6 De dood van de tsaar

a *Bijvoorbeeld:* Hij wilde voorkomen dat ze levend in handen van zijn vijanden kwamen en een symbool werden voor het verzet tegen zijn bewind.

b *Bijvoorbeeld:* Rusland wilde de tsaar achteraf als een vorst behandelen. (De Sovjet-Unie bestond toen niet meer.)

7 Sovjet-Unie

a *Bijvoorbeeld:* de macht afnemen van de communisten

b Communisten eisten met geweld voedsel op bij boeren.

c *Bijvoorbeeld:* Polen en Litouwen

d *Bijvoorbeeld:* Oekraïne en Georgië

e 1 De Sovjet-Unie was in *naam* / werkelijkheid één communistische staat.

2 De Sovjet-Unie was in naam / *werkelijkheid* een unie van zelfstandige staten.

3 De Sovjet-Unie werd bestuurd vanuit het Kremlin in Moskou / *Sint Petersburg*.

8 Een Russische prent

a *Bijvoorbeeld:* een Rus, omstreeks 1920, Rusland

b *Bijvoorbeeld:* Een man met pet (Lenin) veegt vorsten en een man met hoge hoed en geld van de wereldbol af.

c *Bijvoorbeeld:* wereldrevolutie

d *Bijvoorbeeld:* Lenin bevrijdt de wereld van priesters, vorsten en kapitalisten.

e *Bijvoorbeeld:* De Rus maakte de tekening nadat de communisten in zijn land aan de macht waren gekomen. Communisten wilden een wereldrevolutie.

9 Vriendschap van alle volkeren

a *Bijvoorbeeld:* Mannen uit verschillende volkeren dragen de hamer en sikkel, een tandrad, graan, een boek en een tak. Wapens (kanon, geweren) zijn achtergelaten.

b *Bijvoorbeeld:* In de Sovjet-Unie werken arbeiders en boeren uit verschillende volkeren als vrienden samen aan vrede en welvaart.

10 Online

Bekijk theorie en bronnen

Maak de oefentoets

1.4 De nieuwe kaart van Europa

1 Voorkennis

Bijvoorbeeld: de Grieken

2 Vrede en straf

a A: C, L, W

B: C, L

C: W

D: W

b A, C, D

3 De schuld van Duitsland

Bijvoorbeeld: Voor: Uit bron 4 blijkt dat de Duitse leiders een oorlog wilden om de Duitse macht uit te breiden. Dat staat ook in het informatieboek.

Tegen: Uit bron 2 blijkt dat er ook in andere landen mensen waren die oorlog wilden. En in het informatieboek staat dat Rusland ook meer macht wilde.

4 Het einde van het Habsburgse rijk

a Joegoslavië, Polen, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Oostenrijk

b 1 onder Frans bestuur: Syrië, Libanon

2 onder Brits bestuur: *Bijvoorbeeld:* Irak, Palestina

c *Bijvoorbeeld:* Het gebied werd opgedeeld maar nationalisten joegen de buitenlanders weg en stichtten de republiek (1923).

d *Bijvoorbeeld:* Grieken moesten weg uit Turkije en Turken uit Griekenland.

5 Europees geruzie

a Oostenrijk mocht zich niet aansluiten bij Duitsland. Duitsers waren tegen hun zin onderdanen van Polen en Tsjecho-Slowakije.

b Duitsland, Rusland en de VS waren geen lid.

6 Een Australische prent

a *Bijvoorbeeld:* een Australiër, mei 1919, Australië

b *Bijvoorbeeld:* het vredesverdrag van Versailles

c C

d *Bijvoorbeeld:* De tekenaar reageerde op de publicatie van de tekst van het verdrag en bekeek het kritisch van een afstand in Australië, waardoor hij vond dat het verdrag niet goed was voor de vrede.

7 Online

Bekijk theorie en bronnen

Maak de oefentoets

1.5 Neutraal Nederland

1 Voorkennis

Bijvoorbeeld: Volgens het plan vielen de Duitsers Frankrijk aan via België.

2 België en Nederland

a *Bijvoorbeeld:* Belgen vluchtten naar Nederland.

b Het Nederlandse leger bleef de hele oorlog gemobiliseerd om aan de grenzen de neutraliteit te verdedigen.

c Duitsland kon via Nederland goederen van overzee invoeren.

d *Bijvoorbeeld:* Ze wilden geen oorlog om Nederland of een Duitse bezetting van Nederland.

3 De luchtpijp van Duitsland

a door de aanleg van de Nieuwe Waterweg

b *Bijvoorbeeld:* met overlading van goederen in schepen met bestemming Ruhrgebied

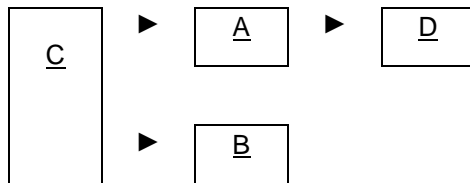
c Geallieerden dwarsboomden de Nederlandse leveranties aan Duitsland.

4 Nederlandse sabels

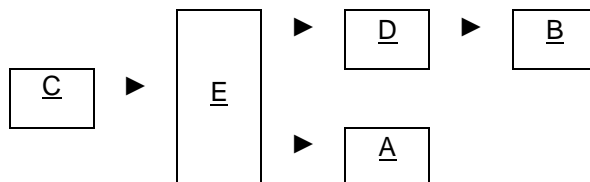
De tekenaar was voor / tegen uitbreiding van het Nederlandse leger omdat (*bijvoorbeeld*) Nederland daardoor betrokken kon raken in de oorlog.

5 Economische ontwikkeling

a

b

6 Politieke ontwikkeling

a *Bijvoorbeeld:* 1 Bijzondere scholen kregen evenveel overheidsgeld als de openbare. 2 Er kwam algemeen mannenkiesrecht.

b de invoering van algemeen vrouwenkiesrecht

c *Bijvoorbeeld:* Oorlogsdreiging versterkte de nationale eenheid waardoor deze zaken konden worden geregeld.

7 Oog van de dag

a Feit A is oorzaak / gevolg van C.

b Feit D is oorzaak / gevolg van A.

c Feit E is oorzaak / gevolg van B.

d Feit B is oorzaak / gevolg van D.

8 Arm en rijk

Bijvoorbeeld: De verschillen tussen arm en rijk werden groter.

9 Online

Bekijk theorie en bronnen

Maak de oefentoets

1.6 De wereld van Mondriaan

1 Voorkennis

a B, D

b *Bijvoorbeeld:* Ja, een met rechte vlakken en een paar kleuren. Ik vind het raar, niet mooi en onbegrijpelijk.

2 Van traditioneel naar modern

- a** *Bijvoorbeeld:* de uitvinding van de fotografie
b C, D, A, B

3 Hogere werkelijkheid

- a** *Bijvoorbeeld:* De kunstenaars van De Stijl wilden dat hun kunst de weg wees uit de chaos van de Eerste Wereldoorlog naar een nieuwe wereld van harmonie en evenwicht.
b Die waren strak en recht.
c Heldere kleuren: drie primaire kleuren (rood, geel en blauw) en de drie niet-kleuren (wit, grijs en zwart).
d *Bijvoorbeeld:* rechthoekige, strakke lijnen en primaire kleuren (meubelen en gebouw)
e *Bijvoorbeeld:* Er was totaal geen verwijzing naar de zichtbare werkelijkheid.

4 Van concreet naar abstract

- a** *Bijvoorbeeld:* belangrijke rechte en ronde lijnen en de verhoudingen tussen de elementen
b B, D

5 Parijs, Londen, New York

- a** Volgens hem moest de hele wereld volgens de principes van de kunst worden opgebouwd.
b *Bijvoorbeeld:* Het schilderij past bij de tijd waarin het werd gemaakt en die tijd was belangrijk voor de Nederlandse geschiedenis.

6 Wat je er nu van vindt

Bijvoorbeeld: Ja. Nu ik meer over Mondriaan weet en begrijp vind ik zijn schilderijen interessanter en mooier.

7 Online

Bekijk theorie en bronnen
Maak de oefentoets

VERWERKEN: vergelijken in de tijd**1 Voorkennis**

- a** *Bijvoorbeeld:* mes, bijl, speer, pijl en boog
b *Bijvoorbeeld:* zwaard en strijdswagen

2 Tot in de 19^e eeuw

- a** Feit A is een oorzaak / gevolg van feit H.
b Feit B is een oorzaak / gevolg van feit F.
c Feit C is een oorzaak / gevolg van feit E.
d Feit G is een oorzaak / gevolg van feit D.
e 1 Feit B is een voorbeeld van continuïteit.
2 Afbeelding 38 past goed bij feit G.

3 In de Eerste Wereldoorlog

- a** granaten, machinegeweren, landmijnen
b granaat, kanon, tank (gepantserd voertuig), machinegeweer
c *Bijvoorbeeld:* De tank werd bedacht en ontwikkeld om loopgraven aan te kunnen vallen.
d gifgas, vlammenwerper, gevechtsvliegtuig
e *Bijvoorbeeld:* Ze zijn blind geworden door gifgas.

4 Online

Maak de webquest

VERWERKEN Het tijdvak

- 1 Kenmerkende aspecten van de tijd van burgers en stoommachines**
 - a** *Bijvoorbeeld:* Door de industriële revolutie waren in 1914 grote aantallen zeer vernietigende wapens beschikbaar.
 - b** *Bijvoorbeeld:* Door het nationalisme wilden veel mensen een oorlog tegen andere landen in 1914. De oorlog versterkte ook het nationalisme in Oost-Europa waar na de oorlog veel nieuwe staten ontstonden.
 - c** *Bijvoorbeeld:* Omdat ook in kolonies werd gestreden werd de oorlog een wereldoorlog.

- 2 Een kenmerkend aspect van de tijd van de wereldoorlogen**
 - C**

- 3 Ontwikkelingen**
 - 1** *Bijvoorbeeld:* de Oktoberrevolutie
 - 2** *Bijvoorbeeld:* de overwinning van de geallieerden op de centralen
 - 3** *Bijvoorbeeld:* de Nederlandse neutraliteit

- 4 Verleden en heden**

Bijvoorbeeld: Omdat door die oorlog veel nieuwe staten zijn ontstaan.

TEST JEZELF

1 De moderne beleving van tijd

A, C, D

2 De Grote Oorlog

															1		
																M	
																I	
2	S	C	H	L	I	E	F	F	E	N	P	L	A	N			
3																	
	L															I	
				4						5						T	
	O		M						D								
6	O	O	R	L	O	G	S	V	E	T	E	R	A	A	N		
	P			B							F					R	
	G			I													
											O	F	F	E	N	S	
	R			L						N						S	
	A			I						S						M	
	A			S						I						E	
	F			A						E							
					8	T	W	E	E		F	R	O	N	T	E	N
						I											
9	W	A	P	E	N	W	E	D	L	O	O	P					

NB. 5 verticaal wordt in een herdruk aangepast.

- b** Duitsland en Oostenrijk-Hongarije
- c** Frankrijk, Groot-Brittannië, Rusland en de VS
- d** nationalisme, militarisme en wapenwedloop
- e** 1 Gevechten aan het oostfront stopten in 1917.
2 Gevechten aan het westfront stopten in 1918.

3 Revolutie in Rusland

a

1	T	S	A	A	R																	
	2	N	I	C	O	L	A	A	S													
			3	D	O	E	M	A														
			4	E	E	N	P	A	R	T	I	J	S	T	A	A	T					
5	K	R	E	M	L	I	N															
6	S	O	V	J	E	T	S															
			7	G	E	H	E	I	M	E												
8	S	O	V	J	E	T	-	U	N	I	E											
	9	F	E	B	R	U	A	R	I	R	E	V	O	L	U	T	I	E				

Rode leger

b

D, A, C, B

c

C, B, D, A

4 De nieuwe kaart van Europa

a

1 had Duitsland *niet* / wel schuld aan de oorlog.

2 mocht Duitsland een klein / *geen* leger hebben.

3 moest Duitsland betalen voor herstel van schade bij de *centralen* / geallieerden.

4 verloor Duitsland *al zijn* / veel grondgebied.

b

D, E, F

5 Neutraal Nederland

1 Tijdens de Eerste Wereldoorlog voerde Nederland een neutraliteits politiek.

2 Duitsland voerde goederen aan via Rotterdam, maar dit werd beperkt door de geallieerden.

3 Door de schaarste ging voedsel en brandstof op de bon en ontstond er een zwarte markt.

4 In 1917 kwam door een wijziging van de grondwet een einde aan de kiesrechtkwestie en de schoolstrijd.

5 In 1919 kregen vrouwen kiesrecht en werd Nederland een parlementaire democratie.

6 De wereld van Mondriaan

1 Schilders gingen na 1880 de werkelijkheid op andere / *traditionele* manieren weergeven.

2 Mondriaan schilderde met steeds meer / minder details.

3 Vanaf 1917 schilderde hij steeds meer / volkomen abstract, met alleen dunne / rechte lijnen en veel / primaire kleuren.

4 Met andere kunstenaars van De Stijl wilde Mondriaan mensen met abstracte / kritische kunst brengen van de chaos / harmonie van de Eerste Wereldoorlog naar een nieuwe wereld van chaos / harmonie.

7 Analyseer een prent

A,

8 Analyseer twee tekstbronnen

A, C, D

9 Vijf stappen

A Stel vast door wie, wanneer en waar de afbeelding is gemaakt.

B Stel vast wat er precies te zien is op de afbeelding.

C Stel vast met welk historisch onderwerp of begrip de afbeelding te maken heeft.

D Bedenk wat de maker met de afbeelding duidelijk wilde maken.

E Bedenk hoe de maker is beïnvloed door zijn tijd, plaats en achtergrond.

10 Online

Oefen je kennis van het hoofdstuk met de generator.